

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๓๙๔
วันจันทร์ ที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๐
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาติ สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายนครชิต สิงหเสนี	โฆษกกรรมการ
๕. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๖. นางกฤษณา สุมาวงศ์	กรรมการ
๗. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	กรรมการ
๘. นายธิตินันท์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๙. นายเจียรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๐. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๑. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๒. นายภูมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๓. พลตรี วีระ โรจน์นาศ	กรรมการ
๑๔. นายศุภชัย ยาวะประภาษ	กรรมการ
๑๕. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	กรรมการ
๑๖. นายอัชพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๗. พลเอก อภิภูมพร เจริญพานิช	กรรมการ
๑๘. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	เลขานุการกรรมการ คนที่สอง

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

๑. นางจรี วิจิตรวาทการ	(ลาการประชุม)
๒. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	(ลาการประชุม)

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ**ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ****สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา**

๑. นายจินตพันธุ์ ทังสุขบุตร

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ

๒. นายวราห์ เห่งพุ่ม

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๑. นายนาถะ ดวงวิชัย

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานประธานรัฐสภา

๒. นางสาววิลาวรรณ รำริน

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมการ ๓

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

๑. นายเชษฐ โทณะวณิก

๒. ศาสตราจารย์พิเศษวิชา มหาคุณ

๓. ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์

๔. นายอริคม อินทุภูติ

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

๑. นางชื่นสมน นิวาทวงษ์

๒. นางสาวฐิติพร วิชัยธนพัฒน์

๓. นายณัฐ มโนกุลอนันต์

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นางสาวสุจิตตา มโหธร

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

๒. นายวิชัยพล ฉวีวรรณ

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

เริ่มประชุมเวลา ๑๔.๑๐ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

คณะกรรมการมีมติเลื่อนรับรองบันทึกการประชุม

(บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๐๑ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๐ ถึงครั้งที่ ๓๙๓ วันศุกร์ ที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๐ อยู่ระหว่างการตรวจทานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจบันทึกการประชุมและรายงานการประชุม)

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

พิจารณาแนวทางการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ก่อนเริ่มพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ต่อจากการประชุมครั้งที่แล้ว นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการติดตามและรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรือต่อที่ประชุมว่า เลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีหนังสือขอความอนุเคราะห์ ข้อมูลเกี่ยวกับเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญ ในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติที่ใช้บังคับกับองค์กรอิสระ โดยเฉพาะบทบัญญัติมาตรา ๒๒๒ และมาตรา ๒๒๘ ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งที่ประชุมคณะอนุกรรมการยังไม่มีข้อยุติ ในการพิจารณาประเด็นดังกล่าว ในเบื้องต้นคณะอนุกรรมการได้พิจารณาในประเด็นเกี่ยวกับการตีความ ถ้อยคำตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๒๒ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ความว่า “ผู้ซึ่งได้รับการสรรหาเป็น กรรมการการเลือกตั้งตาม (๑) ต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๓๒ (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) หรือ (๗) หรือเป็นผู้ทำงานหรือเคยทำงานในภาคประชาสังคมมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสี่ปี ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการสรรหาประกาศกำหนด” ซึ่งการบัญญัติความว่า “หรือเป็นผู้ทำงานหรือเคยทำงานในภาคประชาสังคมมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสี่ปี” มีประเด็นจะต้องพิจารณาความมุ่งหมายเพื่อใช้ในการตีความว่า การทำงานหรือเคยทำงานในภาคประชาสังคมมีความหมายอย่างไร องค์กรภาคประชาสังคมนั้นจะต้องเป็น องค์กรที่ต้องจดทะเบียนตามกฎหมายหรือไม่ หรือต้องมีสถาบันใดให้การรับรองด้วยหรือไม่ นอกจากนี้ ระยะเวลาที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๒๒ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ที่กำหนดให้ต้องเป็นผู้ทำงานหรือเคยทำงานในภาคประชาสังคมมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสี่ปีนั้น จะต้องเป็นการทำงานหรือเคยทำงาน ในภาคประชาสังคมอย่างต่อเนื่องติดต่อกันเป็นเวลาสี่ปีหรือไม่ ดังนั้น เพื่อความละเอียดรอบคอบ คณะอนุกรรมการจึงได้ประสานงานกับคณะอนุกรรมการตรวจพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อขอให้พิจารณาเกี่ยวกับการขอข้อมูลเจตนารมณ์ของบทบัญญัติดังกล่าวอีกครั้งหนึ่ง

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ควรพิจารณาในประเด็นดังกล่าว โดยควรกำหนดกรอบเบื้องต้นเพื่อเป็นแนวทางในการตีความมาตรา ๒๒๒ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ เพื่อให้คณะกรรมการสรรหาใช้เป็นหลักในการสรรหากรรมการการเลือกตั้งด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญไม่สามารถจะไปกำหนดกรอบแนวทาง ในการพิจารณาของคณะกรรมการสรรหาได้ เนื่องจากการตีความมาตรา ๒๒๒ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ นั้น จะต้องตีความตามถ้อยคำที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ ส่วนคณะกรรมการสรรหาจะกำหนดกรอบแนวทางในการ สรรหาอย่างไรนั้น ย่อมเป็นดุลพินิจของคณะกรรมการสรรหาที่จะไปกำหนดเอง

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการติดตามและรวบรวมความคิดเห็น เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า เมื่อพิจารณาความที่บัญญัติในมาตรา ๒๒๒ (๑) แล้ว เห็นว่า องค์กรภาคประชาสังคมตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๒๒ วรรคสอง นั้น นอกจากจะต้องเป็นผู้ทำงานหรือเคยทำงานภาคประชาสังคมมาแล้วไม่น้อยกว่าสี่ปีแล้ว ในการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการสรรหาจะต้องคำนึงด้วยว่า การสรรหาผู้แทนที่มีสัดส่วนมาจากองค์กรภาคประชาสังคม ดังกล่าว องค์กรภาคประชาสังคมนั้นจะต้องยังประโยชน์แก่การบริหารและจัดการการเลือกตั้งให้เป็นไป โดยสุจริตและเที่ยงธรรมด้วย

ต่อจากนั้น ที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ต่อจากการประชุมครั้งที่แล้ว โดยเริ่มพิจารณาเรียงลำดับเป็นรายมาตรา ตั้งแต่หมวด ๕ การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน เป็นต้นไป สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

หมวด ๕ การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน

“หมวด ๕

การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน”

ประเด็นการพิจารณา

นางชิ่งสุมน นีวาทวงษ์ ประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า ที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้มีมติแบ่งโครงสร้างของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ใหม่ ในการประชุมครั้งที่ผ่านมาโดยหมวด ๕ การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน จะเป็นร่างบทบัญญัติว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน ประกอบด้วย ส่วนที่ ๑ การยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และการตรวจสอบ และส่วนที่ ๒ การดำเนินการกรณีรั่วรัวผิดกติ คณะอนุกรรมการจึงได้ปรับปรุงแก้ไขตามความเห็นของที่ประชุมเพื่อเสนอให้ที่ประชุมพิจารณา

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อหมวด ๕ การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน โดยไม่มีการแก้ไข

ส่วนที่ ๑ การยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และการตรวจสอบ

“ส่วนที่ ๑

การยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และการตรวจสอบ”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อส่วนที่ ๑ การยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และการตรวจสอบ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๙๔

“มาตรา ๙๔ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ที่มีอยู่จริงต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.

- (๑) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
- (๒) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
- (๓) ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ
- (๔) ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน
- (๕) ประธานศาลฎีกา
- (๖) ประธานศาลปกครองสูงสุด
- (๗) อัยการสูงสุด

- (๘) รองประธานศาลฎีกา
- (๙) รองประธานศาลปกครองสูงสุด
- (๑๐) หัวหน้าสำนักตุลาการทหาร
- (๑๑) ผู้พิพากษาในศาลฎีกา
- (๑๒) ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด
- (๑๓) รองอัยการสูงสุด
- (๑๔) ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง
- (๑๕) ข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ นอกจาก (๕) (๘) และ (๑๑)

(๑๖) ข้าราชการตุลาการศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง นอกจาก (๖) (๙) และ (๑๒)

(๑๗) ข้าราชการอัยการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ นอกจาก (๗) และ (๑๓)

(๑๘) ผู้ว่าราชการจังหวัด

(๑๙) ข้าราชการตำรวจตั้งแต่ชั้นผู้บังคับการหรือเทียบเท่าขึ้นไป

(๒๐) ตำแหน่งอื่นที่กฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน

(๒๑) ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด

ให้ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดมีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน

ทรัพย์สินและหนี้สินที่ต้องแสดงรายการ ให้รวมทั้งทรัพย์สินและหนี้สินในต่างประเทศและให้รวมถึงทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่มอบหมายให้อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมด้วย

คู่สมรสตามวรรคหนึ่ง ให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสกับเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย”

ประเด็นการพิจารณา

นายเฉลิมศักดิ์ ใจขำนิ ผู้ช่วยเลขานุการอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ซึ่งแจ้งว่า ร่างมาตรา ๙๔ มีผู้เสนอความเห็น ดังนี้

๑. การเสนอความเห็นของบุคคลทั่วไปผ่านทางเว็บไซต์ มีดังนี้

๑.๑ ควรกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจบังคับบัญชา มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน

๑.๒ ควรกำหนดให้ผู้บริหารหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตนเอง คู่สมรส และผู้บุพการี และควรแยกหน่วยงานตรวจสอบบัญชีโดยเฉพาะ

๑.๓ ควรกำหนดให้ภริยาทุกคนทั้งที่เปิดเผยและไม่เปิดเผยของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และควรกำหนดให้ข้าราชการทหารระดับสูงยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินด้วย

๒. ศาลปกครองสูงสุดเสนอความเห็นว่า ควรกำหนดให้เฉพาะตำแหน่งประธานศาลปกครองสูงสุด รองประธานศาลปกครองสูงสุด และตุลาการศาลปกครองสูงสุดเท่านั้น มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน เพื่อไม่สร้างภาระให้แก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. และตุลาการเกินสมควร และควรกำหนดให้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเมื่อเข้ารับตำแหน่งและทุกๆ เจ็ดปี ตลอดระยะเวลาที่ยังดำรงตำแหน่ง

๓. สำนักงานศาลยุติธรรมเสนอความเห็นว่าการกำหนดให้ข้าราชการตุลาการทุกตำแหน่งมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ อาจไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งต้องการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นสำคัญ

๔. คณะกรรมาธิการการเมือง สถาบันบัญญัติแห่งชาติ เสนอความเห็นและข้อสังเกต ดังนี้

๔.๑ ควรมีหลักเกณฑ์การตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐประเภทต่างๆ

๔.๒ ความใน (๑๗) หมายความว่ารวมถึงอัยการผู้ช่วยด้วยหรือไม่

๔.๓ เหตุใดจึงต้องแยกอัยการสูงสุดและรองอัยการสูงสุดบัญญัติไว้คนละอนุมาตรา

๔.๔ การอยู่กินกันฉันสามีภรรยา หมายถึง ต้องมีการจดทะเบียนสมรสด้วยหรือไม่

๔.๕ ร่างมาตรา ๙๔ ไม่ได้กำหนดให้ข้าราชการทหารมีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน

๕. การรับฟังความคิดเห็นจากการสัมมนา เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๐ มีผู้แสดงความคิดเห็น ดังนี้

๕.๑ ควรกำหนดให้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเฉพาะแต่กรณีที่พบการกระทำความผิด และควรตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินหลังจากเกษียณอายุราชการแล้ว

๕.๒ ควรกำหนดให้นายอำเภอ ดำรวจซึ่งมียศตั้งแต่พันตำรวจโทขึ้นไป อัยการ ศาล เปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินด้วย

๕.๓ การกำหนดให้ตำแหน่งใดมีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินจะต้องพิจารณาจากหน้าที่และอำนาจ ความเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของผู้ดำรงตำแหน่งนั้นๆ

๕.๔ ควรกำหนดให้เจ้าหน้าที่ที่มีประวัติเกี่ยวข้องกับการทุจริตยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตลอดระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่

๕.๕ ควรกำหนดให้การยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน เมื่อมีการร้องเรียน

๕.๖ ควรกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการใช้จ่ายเงินมีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน

๕.๗ ควรกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจในการอนุมัติ อนุญาต มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน

๕.๘ ควรกำหนดให้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินก่อนเข้าสู่ตำแหน่งและหลังพ้นจากตำแหน่ง

๕.๙ ควรกำหนดให้หัวหน้าหน่วยงานและระดับรองลงมาสองชั้น มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน

๕.๑๐ ควรกำหนดให้ผู้ที่ดำรงตำแหน่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทุกระดับมีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน

๕.๑๑ ควรกำหนดให้ข้าราชการประเภทวิชาการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเมื่อเข้าสู่ตำแหน่งเพื่อนำไปตรวจสอบเปรียบเทียบเมื่อดำรงตำแหน่งสูงขึ้น

๕.๑๒ ควรกำหนดให้ข้าราชการดำรงตั้งแต่ระดับผู้กำกับการขึ้นไปมีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน

๕.๑๓ ควรยื่นและเปิดเผยต่อสาธารณชนด้วย และเมื่อตรวจสอบแล้วให้แจ้งให้เจ้าตัวทราบ

๕.๑๔ ควรกำหนดให้มีการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินทางอิเล็กทรอนิกส์ และยื่นทุกปี โดยส่งข้อมูลให้สรรพากรด้วย

นายภัทรระ คำพิทักษ์ กรรมการ ในฐานะรองประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ซึ่งแจ้งว่า หลัก ในการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน มีดังนี้

๑. กำหนดให้เฉพาะตำแหน่งสำคัญยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

๒. กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจในการอนุมัติหรืออนุญาตในโครงการต่างๆ ยื่นบัญชี ทรัพย์สินและหนี้สิน

๓. กำหนดให้ข้าราชการทุกคนยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเมื่อเข้ารับราชการ เพื่อเป็นฐานข้อมูล ในการเปรียบเทียบว่าภายหลังจากรับราชการร่ำรวยผิดปกติหรือไม่ โดยให้ยื่นผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ และให้ยื่นทุกๆ ห้าปี เนื่องจากส่วนใหญ่ข้าราชการจะมีการเลื่อนตำแหน่งในทุกๆ ห้าปี ซึ่งหากได้รับการ เลื่อนตำแหน่งไปอยู่ในตำแหน่งที่จะต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ก็ต้องเปลี่ยนแปลงการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินโดยยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. แทน

ศาสตราจารย์พิเศษวิชา มหาคุณ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งแจ้งว่า การกำหนดให้ข้าราชการทุกคนต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินนั้น หากต้องการให้ได้ประโยชน์อย่างเป็น รูปธรรมก็ต้องมีฐานข้อมูลกลางที่เป็นระบบ โดยให้ข้าราชการยื่นต่อหน่วยงานต้นสังกัดที่บรรจุเป็น ข้าราชการเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลเปรียบเทียบ ซึ่งระบบการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวถือเป็นระบบ การป้องกัน ส่วนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงจะใช้ระบบการตรวจสอบ อย่างเข้มงวดโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. เมื่อบุคคลดังกล่าวเข้ารับตำแหน่ง

นายวิษณุพล ฉวีวรรณ เลขาธิการอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญา ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งแจ้งว่า คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษา เสนอแนะ และรวบรวม ความเห็นเพื่อประกอบการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เสนอความเห็นเห็นว่า เจ้าหน้าที่ ของรัฐทุกคน ทุกระดับ ควรมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินนับแต่วันที่เริ่มบรรจุเข้าทำงาน ในหน่วยงานของรัฐ แต่ไม่จำเป็นต้องเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว โดยจะเปิดเผยข้อมูลก็ต่อเมื่อมีการร้องเรียนว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐคนดังกล่าวกระทำทุจริตเท่านั้น ส่วนผู้ดำรงตำแหน่งสำคัญให้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อตรวจสอบ ทั้งนี้ มีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่าการกำหนดให้ยื่นบัญชีทรัพย์สิน และหนี้สินทุกๆ สามปี มีความเหมาะสมแล้วหรือไม่

ศาสตราจารย์พิเศษวิชา มหาคุณ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งแจ้งว่า การกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งที่มีความสำคัญต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเมื่อเข้าดำรงตำแหน่งและต้อง ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินภายหลังพ้นจากตำแหน่งเป็นเวลาหนึ่งปี เป็นการกำหนดหลักการที่มีความ เหมาะสมแล้ว

ประธานกรรมการสอบถามว่า ความที่บัญญัติในร่างมาตรา ๒๓๔ (๓) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ เป็นการบัญญัติโดยยึดแนวจากรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ใช่หรือไม่

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบ รัฐธรรมนูญ ซึ่งแจ้งว่า หลักการในการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ บัญญัติแยกเป็น หมวดไว้โดยเฉพาะ ซึ่งอยู่ในหมวดว่าด้วยการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และการตรวจสอบทรัพย์สิน โดยในมาตรา ๒๕๙ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ บัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชี

ทรัพย์สินและหนี้สิน และให้นำมาใช้บังคับกับเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดในภายหลัง

ประธานกรรมการกล่าวว่า เนื่องจากการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ ได้บัญญัติไว้แตกต่างจากรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยบัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่ของรัฐยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ รวมทั้งตรวจสอบและเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลดังกล่าว ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งแปลความได้ว่า ไม่ได้มีการบัญญัติให้บุคคลตามที่บัญญัติในมาตรา ๒๓๔ (๓) ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน แต่มีลักษณะที่ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไปกำหนด ดังนั้น การบัญญัติกำหนดตำแหน่งที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินไว้ในร่างมาตรา ๙๔ จะเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่

นายเจษฎ์ โทณะวณิก ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ควรมีการกำหนดตำแหน่งต่างๆ ที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ตั้งข้อสังเกตว่า มาตรา ๒๓๔ (๓) ของรัฐธรรมนูญ เป็นการบัญญัติหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ต้องกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓๔ (๓) ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ส่วนความในตอนท้ายของมาตรา ๒๓๔ (๓) ความว่า “...ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต” เป็นการบัญญัติที่มีความมุ่งหมายให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไปกำหนดวิธีการในการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินหรือไม่

ศาสตราจารย์พิเศษวิชา มหาคุณ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า เมื่อพิจารณาถึงเจตนารมณ์ในเรื่องการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินในอดีตนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดว่ามีตำแหน่งใดบ้างที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินซึ่งเป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ บัญญัติ ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นในการบังคับใช้กฎหมาย จึงแก้ไขให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถไปกำหนดตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินได้ และต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษาด้วย โดยเป็นการกำหนดตำแหน่งต่างๆ เพิ่มเติมจากรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ บัญญัติให้ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน

ประธานกรรมการกล่าวว่า เมื่อพิจารณาสาระสำคัญในเรื่องการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน เปรียบเทียบระหว่างรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ และรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ แล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ ได้บัญญัติกำหนดตำแหน่งต่างๆ ที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินไว้ตายตัว ต่อมา รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ได้บัญญัติกำหนดตำแหน่งต่างๆ ที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินไว้ตายตัว บางตำแหน่ง และบัญญัติให้อำนาจแก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไปกำหนดตำแหน่งต่างๆ เพิ่มเติมได้ในภายหลัง แต่รัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ นั้น มีหลักการที่แตกต่างไปจากรัฐธรรมนูญฉบับอื่นๆ กล่าวคือ เป็นการเปลี่ยนวิธีการบัญญัติโดยมีความมุ่งหมายมิให้มีการกำหนดตำแหน่งที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินไว้ตายตัวในรัฐธรรมนูญ แต่เป็นการบัญญัติที่ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถไปกำหนดได้ในภายหลัง ซึ่งเมื่อพิจารณาร่างมาตรา ๙๔ เห็นว่าเป็นการบัญญัติตามแนวเดิมของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ดังนั้น หากต้องการบัญญัติในลักษณะที่มีการกำหนดตำแหน่งต่างๆ ที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินไว้ใน

กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญต้องหาเหตุผลประกอบด้วยการบัญญัติในลักษณะดังกล่าวไม่เป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด

ศาสตราจารย์พิเศษวิชา มหาคุณ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า การบัญญัติกำหนดตำแหน่งต่างๆ ที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และยังบัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถไปกำหนดตำแหน่งเพิ่มเติมได้อีกด้วย ไม่เป็นการบัญญัติที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด อีกทั้งยังเป็นการอำนวยความสะดวกในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งตามที่กำหนดไว้ได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า การบัญญัติระบุตำแหน่งที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ อาจมีข้อโต้แย้งได้สองกรณี คือ กรณีที่หนึ่ง หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่ารัฐธรรมนูญให้อำนาจแก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการกำหนดตำแหน่ง เหตุใดจึงบัญญัติกำหนดตำแหน่งไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งถือว่ากฎหมายเป็นผู้กำหนดตำแหน่งไม่ใช่เป็นการกำหนดโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. และกรณีที่สอง ผู้ดำรงตำแหน่งที่บัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญนี้ อาจโต้แย้งว่า อำนาจในการกำหนดว่าตำแหน่งใดมีหน้าที่ในการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเป็นอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังนั้น การบัญญัติกำหนดตำแหน่งต่างๆ ไว้ตายตัวในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ จึงเป็นการบัญญัติที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

นายเจษฎ์ โทณะวณิก ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า การบัญญัติกำหนดตำแหน่งของผู้ที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินไว้บางส่วนในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และให้อำนาจแก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไปกำหนดตำแหน่งตามความเหมาะสมได้อีก จะเป็นการบัญญัติที่มีความยืดหยุ่นในการบังคับใช้กฎหมาย อีกทั้งยังเป็นการสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้ที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินอีกด้วย โดยสามารถรู้ล่วงหน้าว่าตนมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า เมื่อพิจารณาร่างมาตรา ๑๙ (๓/๒) เป็นการบัญญัติโดยล้าความมาจากมาตรา ๒๓๔ (๓) ของรัฐธรรมนูญ ดังนั้น วิธีการแก้ไขเพื่อไม่ให้มีการตีความว่าร่างมาตรา ๑๙ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ก็ควรแก้ไขความในร่างมาตรา ๑๙ (๓/๒) โดยการบัญญัติให้ตำแหน่งต่างๆ รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญนี้ จะมีความเหมาะสมหรือไม่

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “ในการดำเนินการตาม มาตรา ๑๙ (๓/๒) อย่างน้อยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ที่มีอยู่จริงต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.” นอกจากนี้ ต้องบัญญัติในบทเฉพาะกาลของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ด้วยว่า ผู้ดำรงตำแหน่งตามร่างมาตรา ๑๙ ตำแหน่งใดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เคยประกาศกำหนดให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินไว้แล้ว ให้ถือว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นมีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว

ศาสตราจารย์พิเศษวิชา มหาคุณ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ร่างมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง ที่มีการแก้ไขข้างต้น เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๔ (๓) และให้อิสระแก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการประกาศกำหนดตำแหน่งอื่นที่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน

ประธานกรรมการสอบถามว่า เหตุใดจึงต้องบัญญัติแยกให้ประธานศาลฎีกา รองประธานศาลฎีกา และผู้พิพากษาในศาลฎีกามีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน เนื่องจากความใน (๑๕) ที่กำหนดว่า “ข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ” มีความหมายครอบคลุมอยู่แล้ว

ศาสตราจารย์พิเศษวิชา มหาคุณ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ตำแหน่งประธานศาลฎีกา รองประธานศาลฎีกา และผู้พิพากษาในศาลฎีกา รวมทั้งอัยการสูงสุด เป็นตำแหน่งที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ชัดเจนให้ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน จึงได้บัญญัติแยกให้มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเป็นเอกเทศ ส่วนความใน (๑๕) เป็นกรณีที่ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดตำแหน่งข้าราชการตุลาการที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเพิ่มเติม ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้กำหนดตำแหน่งเพิ่มเติมว่า ข้าราชการตุลาการที่ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลขึ้นไปมีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน

ประธานกรรมการสอบถามว่า ข้าราชการตุลาการโดยทั่วไปมีกฎหมายกำหนดให้ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินหรือไม่

ศาสตราจารย์พิเศษวิชา มหาคุณ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ข้าราชการตุลาการโดยทั่วไปไม่อยู่ในขอบเขตที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เว้นแต่เป็นข้าราชการตุลาการที่ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลขึ้นไป

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ผู้พิพากษาในศาลฎีกากับผู้พิพากษาศาลฎีกามีความแตกต่างกัน เนื่องจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดว่า ผู้พิพากษาในศาลฎีกาต้องดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา ดังนั้น ความในร่างมาตรา ๙๔ (๑๑) ต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าประสงคิให้ผู้พิพากษาในศาลฎีกาตำแหน่งใดต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน

นางชีนุสมน นีวาทวงษ์ ประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า เหตุที่กำหนดรายละเอียดแยกตำแหน่งที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามร่างมาตรา ๙๔ เนื่องจากสำนักงาน ป.ป.ช. กำหนดระยะเวลาการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินแตกต่างกัน โดยตำแหน่งตาม (๑) ถึง (๔) ให้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเมื่อเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง ส่วนตำแหน่งตาม (๕) ถึง (๒๐) ให้ยื่นเมื่อเข้ารับตำแหน่ง ทุกสามปีที่ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และตำแหน่งตาม (๒๑) ให้ยื่นตามระยะเวลาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า หากสำนักงาน ป.ป.ช. แยกตำแหน่งที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามร่างมาตรา ๙๔ เพื่อประโยชน์ในการกำหนดระยะเวลาการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของแต่ละตำแหน่ง ยังต้องทำให้เกิดความชัดเจนว่าผู้พิพากษาในศาลฎีกาหมายถึงผู้พิพากษาทุกตำแหน่งที่อยู่ในศาลฎีกา หรือต้องเป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา

ศาสตราจารย์พิเศษวิชา มหาคุณ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ร่างมาตรา ๙๔ (๑๑) ความว่า “ผู้พิพากษาในศาลฎีกา” ในทางปฏิบัติหมายถึง ผู้พิพากษาที่ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาที่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ กล่าวว่า หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนดตำแหน่งที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินจำนวนมาก จะทำให้เกิดภาระงานแก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. อย่างมาก

ซึ่งหากเป็นการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. จัดเก็บไว้เพื่อตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลนั้นเมื่อพ้นจากตำแหน่งอาจไม่ใช้กรณีที่ยุ่ยกนัก แต่ในร่างมาตรา ๙๔ กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหน้าที่ตรวจสอบความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินด้วย จึงเป็นกรณีที่ต้องใช้ระยะเวลาในการตรวจสอบพอสมควร

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความใน (๕) (๖) และ (๗) เป็นดังนี้ “(๕) ประชาชนตบฏ ข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อธิบดีผู้พิพากษาขึ้นไป

(๖) ประชาชนตบฏ ข้าราชการตุลาการศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง ซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อธิบดีผู้พิพากษาขึ้นไป

(๗) ข้าราชการสูงสุด ข้าราชการอัยการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ ซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อธิบดีอัยการขึ้นไป”

ทั้งนี้ ให้ตัดความใน (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) (๑๒) (๑๓) (๑๕) (๑๖) และ (๑๗) ออกทั้งหมด นอกจากนี้เสนอแก้ไขความในร่างมาตรา ๙๔ วรรคสอง เป็นดังนี้ “(๒๒) ให้ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดมีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน” และสอบถามว่า ร่างมาตรา ๙๔ (๑๔) ความว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง” มีการนิยามความหมายไว้หรือไม่

นางชิ้นสมุน นิวาทวงษ์ ประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ร่างมาตรา ๔ กำหนดว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง” หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวง ทบวง กรมหรือส่วนราชการที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งมีใช้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และหมายความรวมถึงหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลแต่ไม่รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประธานกรรมการสอบถามว่า บทนิยามคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง” หมายความรวมถึงผู้ว่าราชการจังหวัดหรือไม่

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ผู้ว่าราชการจังหวัดควรรวมอยู่ในความหมายของบทนิยามคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง” เนื่องจากจังหวัดเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล และผู้ว่าราชการจังหวัดก็เป็นหัวหน้าหน่วยงานดังกล่าว

ศาสตราจารย์พิเศษวิชา มหาคุณ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นว่า จังหวัดเป็นราชการส่วนภูมิภาค และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่เคยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในฐานะที่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง จึงได้กำหนดแยกให้ชัดเจนว่าผู้ว่าราชการจังหวัดมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามร่างมาตรา ๙๔ (๑๘)

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรเพิ่มเติมบทนิยามของคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง” ให้หมายความรวมถึงผู้ว่าราชการจังหวัดด้วย โดยแก้ไขบทนิยามของคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง” ในร่างมาตรา ๔ เป็นดังนี้ “ผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวง ทบวง กรมหรือส่วนราชการที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งมีใช้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และหมายความรวมถึงหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่มีฐานะเป็น

นิติบุคคลและผู้ว่าราชการจังหวัดด้วย แต่ไม่รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” และสอบถามว่า คำว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่ารวมถึงตุลาการหรือไม่

นายวิชัญพล ฉวีวรรณ เลขาธิการอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า บทนิยามคำว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” ตามร่างมาตรา ๔ หมายความว่า ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานอื่นของรัฐหรือในรัฐวิสาหกิจ ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ หรือเจ้าพนักงานอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ และให้หมายความรวมถึงกรรมการ อนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ และบุคคลหรือคณะบุคคล บรรดาซึ่งใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางการปกครองของรัฐในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้งขึ้นในระบบราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการอื่นของรัฐ แต่ไม่รวมถึงผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ดังนั้น บทนิยามคำว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” จะหมายความรวมถึงตุลาการด้วย

นายภัทรระ คำพิทักษ์ กรรมการ ในฐานะรองประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. กล่าวว่า บทนิยามคำว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” ตามร่างมาตรา ๔ อาจไม่ครอบคลุมตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งหมด ซึ่งจะทำให้ผู้ดำรงตำแหน่งบางตำแหน่งหลุดพ้นจากความรับผิดชอบกรณีกระทำการทุจริต เนื่องจากตำแหน่งที่ตนดำรงอยู่ไม่อยู่ในบทนิยามของคำว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” ดังนั้น ควรรวมผู้ดำรงตำแหน่งทุกตำแหน่งให้อยู่ในความหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยอาจแบ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐออกเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐทั่วไปกับเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ดำรงตำแหน่งเฉพาะ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินและป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบางตำแหน่งหลีกเลี่ยงการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ประธานกรรมการกล่าวว่า ผู้ดำรงตำแหน่งตามร่างมาตรา ๙๔ เป็นตำแหน่งสำคัญที่กำหนดไว้ชัดเจนเพื่อให้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. และยังมีตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งอื่นตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนดให้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ของรัฐทั่วไปยังจะกำหนดให้ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อหน่วยงานที่ตนสังกัด เพื่อให้หน่วยงานต้นสังกัดเก็บบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินไว้ เพื่อตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินในอนาคตได้ ซึ่งกรณีนี้จะช่วยลดภาระการทำงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. อย่างไรก็ตาม กรณีผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการ หรืออนุกรรมการต่าง ๆ บรรดาซึ่งใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางการปกครองของรัฐในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้งขึ้นในระบบราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการอื่นของรัฐ การจะต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินหรือไม่ต้องพิจารณาเป็นกรณีไป เช่น กรรมการบริหารรัฐวิสาหกิจ ที่จำเป็นต้องให้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่หากเป็นกรรมการปฏิรูปประเทศ กรรมการกฤษฎีกา กรรมการราชบัณฑิต เป็นต้น อาจไม่จำเป็นต้องกำหนดให้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. นอกจากนี้ ควรแก้ไขระยะเวลาในการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน โดยอาจกำหนดให้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเมื่อเข้ารับตำแหน่งใหม่ และยื่นเมื่อพ้นจากตำแหน่ง ส่วนในกรณีที่พ้นจากตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐไปแล้ว และภายในสามเดือนได้กลับเข้ารับราชการหรือปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐอีก ไม่จำเป็นต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. สำหรับกรณีการเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน ควรกำหนดว่า

ไม่จำเป็นต้องเปิดเผยรายละเอียดทรัพย์สินและหนี้สินของผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินทั้งหมด แต่อาจเปิดเผยสรุปผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน หรือมูลค่าของทรัพย์สินโดยรวมได้

นายเจียรชัย ณ นคร กรรมการ กล่าวว่า ในประเทศแคนาดาจะเปิดเผยเฉพาะสรุปผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน โดยไม่ได้รับรายละเอียดของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ซึ่งในต่างประเทศส่วนใหญ่การตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐจะเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม มากกว่ากำหนดให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ประธานกรรมการมอบหมายให้คณะอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ยกร่างมาตรา ๙๔ ใหม่ โดยแยกเจ้าหน้าที่ของรัฐบางตำแหน่งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้ประกาศกำหนดตำแหน่งที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และตำแหน่งใดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ได้ประกาศกำหนด ให้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินไว้ที่หน่วยงานต้นสังกัด พร้อมทั้งมีบทบัญญัติที่กำหนดให้หัวหน้าของหน่วยงานเก็บรักษาบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินนั้นไว้เป็นความลับ ห้ามเปิดเผยต่อสาธารณะ เว้นแต่เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรียกให้ส่งบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินมาเพื่อการตรวจสอบ หรือไต่สวนกรณีมีข้อกล่าวหาว่ากระทำการทุจริต

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๙๔

มาตรา ๙๕

“มาตรา ๙๕ การยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สิน รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้า พร้อมทั้งจัดทำรายละเอียดของเอกสารประกอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นด้วย ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด โดยอาจกำหนดให้ยื่นด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

การยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามวรรคหนึ่ง ให้ยื่นภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด นับแต่วันที่มีเหตุ ดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อเข้ารับตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๙๔ เป็นครั้งแรก

(๒) เมื่อครบกำหนดทุกๆ สาม/ห้าปี นับแต่การยื่นครั้งแรก และยังคงดำรงตำแหน่งเดิมหรือไปดำรงตำแหน่งอื่นตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๙๔ ในระหว่างกำหนดเวลาดังกล่าว

(๓) เมื่อพ้นจากตำแหน่งและมีได้ดำรงตำแหน่งอื่นใดตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๙๔

ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินจะยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินไว้ก่อนกำหนดเวลาในวรรคสองก็ได้ เพื่อประโยชน์ในการเป็นหลักฐานแสดงการได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นหรือหนี้สินที่ลดลงของตน”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า การยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินจำเป็นต้องขอหนังสือรับรองความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินจากธนาคารซึ่งมีความยุ่งยากมาก ดังนั้น ควรกำหนดให้สามารถยื่นสำเนาสมุดบัญชีเงินฝากของธนาคารแทนการขอหนังสือรับรองดังกล่าวได้ และสอบถามว่า เหตุใดต้องกำหนดให้ผู้ยื่นบัญชี

ทรัพย์สินและหนี้สินลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้า

นายอติคม อินทุภูติ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า เหตุที่กำหนดให้ ผู้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้า เนื่องจากการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน นอกจากการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตนเองแล้ว ยังต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของคู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วย ซึ่งเมื่อมีกรณียื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินอันเป็นเท็จส่วนใหญ่จะยกข้อกล่าวอ้างว่าตนไม่ทราบว่าคุณสมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะมีทรัพย์สินและหนี้สินอะไรบ้าง การกำหนดให้ลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้า จึงเป็นเสมือนการรับรองว่าตนได้รับทราบความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินนั้นแล้ว

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า ควรกำหนดระยะเวลาให้ชัดเจนว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถเก็บรักษาบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ยื่นไว้ได้นานเพียงใด

นายอติคม อินทุภูติ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัยว่ากรณีจิตใจไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ไม่มีอายุความในการดำเนินคดี ซึ่งแตกต่างจากคดีร้ายผิดปกติ ที่จะกำหนดอายุความในการดำเนินคดีไว้

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสองและวรรคสาม และเพิ่มความเป็นวรรคสี่ ดังนี้

“การยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามวรรคหนึ่ง ให้ยื่นภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการ ป/ช/ช/ ตามกำหนด นับแต่วันที่มีเหตุ ดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อเข้ารับตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๙๔ (๑) (๒) (๓) และ (๔) เป็นครั้งแรก ให้ยื่นเมื่อเข้ารับตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่ง

(๒) เมื่อครบกำหนดทุกๆ สิบห้าวัน นับแต่วันขึ้นครั้งแรก และยังคงดำรงตำแหน่งเดิมหรือไปดำรงตำแหน่งอื่นตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๙๕ ในระหว่างที่พ้นจากตำแหน่งแล้วแต่ยังคงดำรงตำแหน่งนอกจาก (๑) ให้ยื่นเมื่อเข้ารับตำแหน่งและเมื่อพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และทุกห้าปีตลอดเวลาที่ยังดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(๓) เมื่อพ้นจากตำแหน่งและมีได้ดำรงตำแหน่งอื่นใดตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๙๕

ผู้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินจะยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินไว้ที่นอกกำหนดเวลาในวรรคสองก็ได้ เพื่อประโยชน์ในทางเป็นหลักฐานแสดงตนได้ว่าไม่ขัดข้องด้วยทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นหรือหนี้สินที่ลดลงของตนในกรณีตาม (๑) ถ้าพ้นจากตำแหน่งและได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเดิมหรือตำแหน่งใหม่ภายในหนึ่งเดือน จะไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินใหม่ก็ได้

ในกรณีตาม (๒) ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินด้วย จะไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินสำหรับตำแหน่งใหม่นั้นก็ได้”

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ กล่าวว่า การกำหนดให้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเมื่อเข้ารับตำแหน่งและเมื่อพ้นจากตำแหน่ง มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สิน ซึ่งหากกำหนดว่าเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐพ้นจากตำแหน่งและได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเดิมหรือ

ตำแหน่งใหม่ภายในหนึ่งเดือน จะไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินใหม่ก็ได้ อาจต้องพิจารณาว่ากรณีดังกล่าว คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจเรียกให้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินใหม่หรือไม่ด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดให้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเมื่อเข้ารับตำแหน่งและเมื่อพ้นจากตำแหน่ง เป็นการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินโดยเปรียบเทียบระหว่างช่วงเข้ารับตำแหน่งกับช่วงพ้นจากตำแหน่งเป็นหลัก ซึ่งหากปรากฏว่าบุคคลนั้นร่ำรวยผิดปกติช่วงเวลาใดก็สามารถลงโทษผู้นั้นได้ โดยไม่จำเป็นต้องกำหนดระยะเวลาการตรวจสอบทรัพย์สินให้มีจำนวนมากครั้งเกินไป

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า หากจะกำหนดว่าเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐพ้นจากตำแหน่งและได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเดิมหรือตำแหน่งใหม่ภายในหนึ่งเดือน จะไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินใหม่ก็ได้ นั้น ควรบัญญัติให้ชัดเจนว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นไม่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินใหม่ โดยไม่ควรมีถ้อยคำว่า “ก็ได้” ต่อท้ายความ

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดว่าหากพ้นจากตำแหน่งและได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเดิมหรือตำแหน่งใหม่ภายในหนึ่งเดือน จะไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินใหม่ก็ได้ เป็นการให้สิทธิกับผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินว่าหากตนมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นหรือมีหนี้สินลดลงก็สามารถยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเพื่อแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบได้ และเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสาม และวรรคสี่ เป็นดังนี้

“ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินไว้ก่อนที่พ้นจากตำแหน่งแล้วในวรรคสองที่ได้ เพื่อประโยชน์ในทางเป็นหลักฐานแสดงตนได้ว่าไม่ได้ขอขบถขัดขืนซึ่งทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นหรือหนี้สินที่ลดลงของตนในกรณีตาม (๑) ถ้าพ้นจากตำแหน่งและได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเดิมหรือตำแหน่งใหม่ภายในหนึ่งเดือน ผู้นั้นไม่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินใหม่ เว้นแต่ผู้นั้นประสงค์จะยื่น

ในกรณีตาม (๒) ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินด้วย เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นไม่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินใหม่ เว้นแต่ผู้นั้นประสงค์จะยื่น”

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ ในฐานะรองประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. กล่าวว่า ความว่า “เว้นแต่ผู้นั้นประสงค์จะยื่น” เป็นถ้อยคำที่สั้นเกินไป ควรบัญญัติให้ผู้นั้นสามารถยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินได้เมื่อปรากฏว่าทรัพย์สินหรือหนี้สินของตนเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสามและวรรคสี่ เป็นดังนี้

“ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินไว้ก่อนที่พ้นจากตำแหน่งแล้วในวรรคสองที่ได้ เพื่อประโยชน์ในทางเป็นหลักฐานแสดงตนได้ว่าไม่ได้ขอขบถขัดขืนซึ่งทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นหรือหนี้สินที่ลดลงของตนในกรณีตาม (๑) ถ้าพ้นจากตำแหน่งและได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเดิมหรือตำแหน่งใหม่ภายในหนึ่งเดือน ผู้นั้นไม่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินใหม่ แต่ไม่ต้องห้ามที่ผู้นั้นจะยื่นเพื่อเป็นหลักฐาน

ในกรณีตาม (๒) ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินด้วย เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นไม่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินใหม่ แต่ไม่ต้องห้ามที่ผู้นั้นจะยื่นเพื่อเป็นหลักฐาน”

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ ในฐานะรองประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. กล่าวว่า

ความใน (๒) ที่กำหนดให้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเมื่อเข้ารับตำแหน่งและเมื่อพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และทุกห้าปีตลอดเวลาที่ยังดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่สำนักงาน ป.ป.ช. เสนอมา กำหนดให้ต้องยื่นทุกสามปีตลอดระยะเวลาที่ยังดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เนื่องจากบุคคลที่ดำรงตำแหน่งนอกจากที่กำหนดในร่างมาตรา ๙๔ (๑) ถึง (๔) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงที่อาจดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งไม่ถึงห้าปี จึงกำหนดให้ยื่นบัญชีทุกสามปี แต่กรณีที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินทุกห้าปีตลอดระยะเวลาที่ยังดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เหมาะสมที่จะใช้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐทั่วไปที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งที่ยาวนานมากกว่า

ประธานกรรมการกล่าวว่า โดยหลักเจ้าหน้าที่ของรัฐควรยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเมื่อเข้ารับตำแหน่งและเมื่อพ้นจากตำแหน่ง แต่เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของรัฐทั่วไปจะดำรงตำแหน่งเป็นระยะเวลาสั้น จึงกำหนดให้ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินทุกห้าปีที่ยังดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐเพิ่มเติมด้วย แต่หากกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินทุกสามปีที่ยังดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐอาจเป็นการสร้างภาระงานให้แก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มากเกินไป อย่างไรก็ตาม หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีข้อสงสัยในการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลใด สามารถกำหนดให้บุคคลนั้นยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินใหม่เป็นรายกรณีได้ และสอบถามว่า ผู้ดำรงตำแหน่งในท้องถิ่นกำหนดให้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามบทบัญญัติใด

นายวิษณุพล ฉวีวรรณ เลขานุการอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๙๔ วรรคสอง บัญญัติว่า “ให้ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน”

ประธานกรรมการสอบถามว่า จำเป็นต้องกำหนดให้สมาชิกสภาท้องถิ่นยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือไม่ เนื่องจากสมาชิกสภาท้องถิ่นทั่วประเทศมีจำนวนมาก และไม่มีอำนาจในการดำเนินการกับรายได้ของท้องถิ่นมากเหมือนกับผู้บริหารท้องถิ่น

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ กรรมการ กล่าวว่า สมาชิกสภาท้องถิ่นได้รับเลือกตั้งมาจากประชาชนโดยตรงและมีบทบาทในการอนุมัติข้อบัญญัติงบประมาณประจำปีของท้องถิ่น ซึ่งอาจมีส่วนรู้เห็นในการดำเนินกิจกรรมของท้องถิ่นร่วมกับฝ่ายบริหาร ดังนั้น ควรกำหนดให้สมาชิกสภาท้องถิ่นยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ด้วย

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๙๕ (๑) เป็นดังนี้ “(๑) เมื่อเข้ารับตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๙๔ (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๒๒) เป็นครั้งแรกให้ยื่นเมื่อเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง”

นางชีนุสมน นีวาทวงศ์ ประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สอบถามว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๔ กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจประกาศกำหนดตำแหน่งที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ขณะที่ในร่างมาตรา ๙๔ (๒๐) ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ บัญญัติว่า “ตำแหน่งอื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน” ซึ่งในกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้กำหนดให้กรรมการ ป.ป.ท. เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน

ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ด้วย ดังนั้น กรณีดังกล่าวเป็นการบัญญัติกฎหมายที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ เนื่องจากเป็นการกำหนดให้หน่วยงานอื่นนอกจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจกำหนดตำแหน่งที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และสอบถามว่า ความว่า “ตำแหน่งอื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน” ในร่างมาตรา ๙๔ (๒๐) หากกำหนดตำแหน่งอื่นไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต สามารถกระทำได้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้สามารถกำหนดตำแหน่งผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินได้ แต่ต้องไม่เป็นการกำหนดที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ส่วนกรณีที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐควรให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการกำหนดว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งใดบ้างที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ยกเว้นมีกฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในบางตำแหน่งจะต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่งนั้นก็ยังมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามที่กฎหมายกำหนด

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๙๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๙๕ การยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สิน รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้า พร้อมทั้งจัดทำรายละเอียดของเอกสารประกอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นด้วย ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด โดยอาจกำหนดให้ยื่นด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

การยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามวรรคหนึ่ง ให้ยื่นภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช./ตามกำหนด นับแต่วันที่มีเหตุ ดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อเข้ารับตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๙๔ (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๒๒) แห่งรัฐธรรมนูญ ให้ยื่นเมื่อเข้ารับตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่ง

(๒) เมื่อครบกำหนดทุก ๆ สาม/ห้าปี นับแต่ตราขึ้นรัฐธรรมนูญ และยังคงดำรงตำแหน่งเดิมหรือไปดำรงตำแหน่งอื่นตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๙๔ ในระหว่างที่หมดวาระแล้วที่สว.นอกจาก (๑) ให้ยื่นเมื่อเข้ารับตำแหน่งและเมื่อพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และทุกห้าปีตลอดเวลาที่ยังดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(๓) เมื่อพ้นสว.ตำแหน่งและมิได้ดำรงตำแหน่งอื่นใดตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๙๔

ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินจะยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินไว้ก่อนหมดวาระสว.ในวรรคสองก็ได้ เพื่อประโยชน์ในทางเป็นหลักฐานแสดงตนได้ชัดโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นหรือหนี้สินที่ลดลงของตนในกรณีตาม (๑) ถ้าพ้นจากตำแหน่งและได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเดิมหรือตำแหน่งใหม่ภายในหนึ่งเดือน ผู้นั้นไม่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินใหม่ แต่ไม่ต้องห้ามที่ผู้นั้นจะยื่นเพื่อเป็นหลักฐาน

ในกรณีตาม (๒) ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินด้วย เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นไม่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินสำหรับใหม่นั้น แต่ไม่ต้องห้ามที่ผู้นั้นจะยื่นเพื่อเป็นหลักฐาน”

มาตรา ๙๖

“มาตรา ๙๖ เพื่อประโยชน์ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบของนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ให้เปิดเผยให้สาธารณชนทราบโดยเร็ว แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีดังกล่าว

การเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินนอกจากบุคคลตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด โดยคำนึงถึงสิทธิและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลด้วย

การเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินให้กระทำโดยสรุปเพื่อให้รู้ถึงความมีอยู่จริงของทรัพย์สินที่ตั้งของทรัพย์สิน หรือหนี้สินนั้น โดยต้องไม่ระบุถึงรายละเอียดทางทะเบียนของทรัพย์สินหรือข้อมูลอื่นของบุคคลที่ไม่จำเป็นต่อการเปิดเผยให้สาธารณชนทราบ”

ประเด็นการพิจารณา

นายเฉลิมศักดิ์ ใจชำนาญ ผู้ช่วยเลขานุการอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ซึ่งแจ้งว่า กลุ่มปฏิรูปประเทศไทย สู้ความยั่งยืน (ภาคประชาชน) เสนอความเห็นที่ควรบังคับให้มีการเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของ คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ เจ้าหน้าที่ของรัฐตั้งแต่ระดับ ๗ ขึ้นไป รวมทั้งผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีการแข่งขันสูงต่อสาธารณะ โดยไม่มีข้อยกเว้นใดๆ ทั้งสิ้น เพื่อความโปร่งใส และให้ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ คนชั่วจะได้ไม่กล้าทุจริต และควรกำหนดให้เปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อสาธารณะ เพื่อให้ประชาชนมีส่วนช่วยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการตรวจสอบ

นายวิษณุพล ฉวีวรรณ เลขานุการอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งแจ้งเพิ่มเติมว่า คณะกรรมาธิการสามัญพิจารณาการศึกษา เสนอแนะ และรวบรวมความเห็นเพื่อประกอบการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีข้อสังเกต ดังนี้ (๑) ควรมีบทบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน โดยเปิดเผยเฉพาะข้อมูลที่จำเป็นและเกี่ยวข้องสำหรับใช้ในการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเท่านั้น เช่น มีจำนวนเงินในบัญชีเท่าไรแต่ไม่ควรเปิดเผยเลขที่บัญชี หรือเปิดเผยว่ามีรถยนต์จำนวนกี่คันแต่ไม่ควรเปิดเผยหมายเลขทะเบียนรถยนต์ เป็นต้น (๒) ควรมีบทบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และ (๓) การเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นเรื่องจำเป็นเพื่อความโปร่งใส และเป็นกระบวนการที่สามารถตรวจสอบได้ แต่ควรกำหนดระยะเวลาการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน

นายภัทระ คำพิทักษ์ กรรมการ ในฐานะรองประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ตามที่บัญญัติในวรรคหนึ่งของร่างมาตรานี้ ยังไม่มีความชัดเจนเกี่ยวกับวิธีการและกระบวนการในการตรวจสอบข้อมูลของทรัพย์สินและหนี้สินว่าจะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบด้วยในรูปแบบใด

นายวิชัยพล ฉวีวรรณ เลขานุการอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมาธิการสามัญพิจารณาศึกษา เสนอแนะ และรวบรวมความเห็นเพื่อประกอบการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีข้อสังเกตร่างมาตรา ๖๙ ในประเด็นความชอบด้วยรัฐธรรมนูญว่า การเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลที่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๙๖ อาจมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เนื่องจากรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๔ (๓) กำหนดให้เปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน ไม่ใช่การเปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งเป็นถ้อยคำที่แตกต่างจากที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๑ และมาตรา ๒๖๔

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรานี้ เป็นดังนี้

“มาตรา ๙๖ เพื่อประโยชน์ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เปิดเผยข้อมูลโดยสรุปเกี่ยวกับจำนวนทรัพย์สินและหนี้สิน แยกทรัพย์สินประเภท ที่ตั้งของทรัพย์สินของนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ให้เปิดเผย ให้สาธารณชนทราบโดยเร็ว แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีดังกล่าว ข้อมูลโดยสรุปดังกล่าวต้องไม่ระบุถึงรายละเอียดทางทะเบียนของทรัพย์สินหรือข้อมูลอื่นของบุคคลที่ไม่จำเป็นต่อการเปิดเผยให้สาธารณชนทราบ

การเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลอื่นนอกจากบุคคลตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด โดยคำนึงถึงสิทธิและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลด้วย

การเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินให้ทราบทั่วกันโดยสรุปเพื่อไม่ให้รู้ถึงตัวตนชื่อผู้ยื่นบัญชีทรัพย์สิน ที่ตั้งของทรัพย์สิน หรือหนี้สินนั้น โดยต้องไม่ระบุถึงรายละเอียดทางทะเบียนของทรัพย์สิน หรือชื่อผู้ยื่นบัญชีทรัพย์สินที่ไม่ใช่ชื่อที่เปิดเผยให้สาธารณชนทราบ”

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ ในฐานะรองประธานอนุกรรมการพิจารณาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. สอบถามว่า ความว่า “แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีดังกล่าว” ในวรรคหนึ่ง เป็นการกำหนดกรอบระยะเวลาที่เหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน และการเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา หรือไม่ และการเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ อยู่ในบังคับบทบัญญัติในวรรคสองหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า บทบัญญัติในวรรคหนึ่งของร่างมาตรานี้ ใช้บังคับกับผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ส่วนบทบัญญัติในวรรคสองของร่างมาตรานี้ ใช้บังคับกับผู้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ กรณีการเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาเท่านั้น แต่รัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๔ วรรคหนึ่ง (๓) กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการ

ตรวจเงินแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่ของรัฐยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ รวมทั้งตรวจสอบและเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลดังกล่าว

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “เพื่อประโยชน์ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน บัญชีแสดงทรัพย์สิน ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน แสดงเอกสารประกอบ ของนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา โดยให้เปิดเผยข้อมูลโดยสรุปเกี่ยวกับจำนวนทรัพย์สินและหนี้สินที่ตั้งของทรัพย์สิน ให้สาธารณชนทราบโดยเร็ว แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีดังกล่าว ข้อมูลโดยสรุปดังกล่าวต้องไม่ระบุถึงรายละเอียดทางทะเบียนของทรัพย์สินหรือข้อมูลอื่นของบุคคลที่ไม่จำเป็นต่อการเปิดเผยให้สาธารณชนทราบ”

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า บทบัญญัติในวรรคหนึ่งที่แก้ไขเพิ่มเติม เป็นบทบัญญัติที่บังคับให้มีการเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินของนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งเป็นหลักการเดียวกับที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ส่วนผู้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการกำหนดว่าจะเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินต่อสาธารณะหรือไม่

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ สอบถามว่า ระยะเวลาสามสิบวันที่กำหนดในวรรคหนึ่ง เป็นระยะเวลาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน รวมทั้งการเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินหรือไม่ เพราะนอกจากการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาแล้ว บทบัญญัติในวรรคหนึ่งยังกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะต้องดำเนินการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของคู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรอบระยะเวลาสามสิบวันในการดำเนินการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่บัญญัติในวรรคหนึ่ง เป็นกรอบระยะเวลาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฉบับที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอต่อคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

นางชิ้นสุมน นิเวทวงศ์ ประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า กรอบระยะเวลาสามสิบวันตามที่บัญญัติในวรรคหนึ่ง ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฉบับที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอต่อคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เป็นกรอบระยะเวลาในการเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา

ประธานกรรมการกล่าวว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๔ วรรคหนึ่ง (๓) บัญญัติว่า “กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่ของรัฐยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ รวมทั้งตรวจสอบและเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลดังกล่าว ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต”

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ ในฐานะรองประธานอนุกรรมการพิจารณาหลักการ
ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. กล่าวว่า
กรอบระยะเวลาสามสิบวันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
การป้องกันและปราบปรามการทุจริตฉบับที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอต่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
อาจไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๔ วรรคหนึ่ง (๓) ที่กำหนดให้มีการเปิดเผยผล
การตรวจสอบ ไม่ใช่การเปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบ
รัฐธรรมนูญ กล่าวว่า หลักการที่บัญญัติในร่างมาตรานี้เป็นเรื่องการเปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและ
หนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา เพื่อให้
ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบทรัพย์สินตามที่ปรากฏในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน
ที่ผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวยื่นไว้ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่วนการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริง
ของทรัพย์สิน และการเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินจะบัญญัติหลักการไว้ใน
ร่างมาตรา ๑๐๒ ดังนั้น กระบวนการที่บัญญัติในร่างมาตรา ๙๖ จึงเป็นเพียงกระบวนการตรวจสอบบัญชี
ทรัพย์สินและหนี้สินโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ไม่ใช่การประกาศผลการตรวจสอบ
ทรัพย์สินและหนี้สิน

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๑ กำหนดเรื่องการ
ตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินแบ่งออกเป็นสองขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่หนึ่งการเปิดเผยบัญชี
แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อสาธารณะเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และขั้นตอน
ที่สองการตรวจสอบโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. แตกต่างกับรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๔ วรรคหนึ่ง (๓)
ที่กำหนดไว้ขั้นตอนเดียวคือการเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน

ประธานกรรมการกล่าวว่า บทบัญญัติในวรรคสองควรตัดออกทั้งวรรคแล้วนำหลักการไปบัญญัติไว้
ในร่างมาตราที่ว่าด้วยกระบวนการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน ดังนั้น เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความใน
ร่างมาตรานี้ เป็นดังนี้

“มาตรา ๙๖ เพื่อประโยชน์ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน
บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เปิดเผยข้อมูลโดยสรุปเกี่ยวกับจำนวนทรัพย์สินและหนี้สินและ
เอกสารประกอบ ที่ตั้งของทรัพย์สินของนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา
ให้เปิดเผยรวมทั้งของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ให้สาธารณชนทราบโดยเร็ว แต่ต้องไม่เกิน
สามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดยื่นบัญชีดังกล่าว ข้อมูลโดยสรุปดังกล่าวต้องไม่ระบุถึงรายละเอียด
ทางทะเบียนของทรัพย์สินหรือข้อมูลอื่นของบุคคลที่ไม่จำเป็นต่อการเปิดเผยให้สาธารณชนทราบ

การเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของคู่สมรสบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์
และวิธีที่ตราขึ้นโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช./ ท.พ.ท. โดยที่หนึ่งถึงสิทธิและค่าธรรมเนียมของข้อมูลส่วนบุคคลด้วย

การเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินให้ทราบโดยสรุปเพื่อให้รัฐที่สมควรมีข้อสงสัยของ
ทรัพย์สิน ที่ตั้งของทรัพย์สิน หรือหนี้สินนั้น โดยที่ข้อมูลไม่ระบุถึงรายละเอียดทางทะเบียนของทรัพย์สิน
หรือข้อมูลอื่นของบุคคลที่ไม่จำเป็นต้องเปิดเผยให้สาธารณชนทราบ”

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ ในฐานะรองประธานอนุกรรมการพิจารณาหลักการ
ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. กล่าวว่า
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๔ วรรคหนึ่ง (๓) บัญญัติว่า “กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการ

ศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่ของรัฐยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ รวมทั้งตรวจสอบและเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลดังกล่าว ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต” แต่บทบัญญัติในวรรคหนึ่งของร่างมาตรานี้ที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม การเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินจะใช้บังคับเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาเท่านั้น ไม่รวมถึงผู้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย

ประธานกรรมการสอบถามว่า ในร่างมาตรา ๔ บทนิยามคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” บัญญัติไว้อย่างไร

นายวิษณุพล ฉวีวรรณ เลขาธิการอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า ในร่างมาตรา ๔ ได้กำหนดบทนิยามคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” หมายความว่า (๑) นายกรัฐมนตรี (๒) รัฐมนตรี (๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (๔) สมาชิกวุฒิสภา (๕) ข้าราชการการเมืองอื่นนอกจาก (๑) และ (๒) ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง และ (๖) ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “เพื่อประโยชน์ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน บัญชีแสดงทรัพย์สินให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เปิดเผยข้อมูลโดยสรุปเกี่ยวกับจำนวนทรัพย์สินและหนี้สินแสดงต่อสภรที่ตนตั้งของทรัพย์สิน ของผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๙๔ (๑) เฉพาะนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ให้เปิดเผยและมาตรา ๙๔ (๒) (๓) และ (๔) รวมทั้งของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของบุคคลดังกล่าว ให้สาธารณชนทราบโดยเร็ว แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีดังกล่าว ข้อมูลโดยสรุปดังกล่าวต้องไม่ระบุถึงรายละเอียดทางทะเบียนของทรัพย์สินหรือข้อมูลอื่นของบุคคลที่ไม่จำเป็นต้องการเปิดเผยให้สาธารณชนทราบ”

นายภัทรธำ คำพิทักษ์ กรรมการ ในฐานะรองประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. สอบถามว่า ความว่า “ข้อมูลโดยสรุปดังกล่าวต้องไม่ระบุถึงรายละเอียดทางทะเบียนของทรัพย์สินหรือข้อมูลอื่นของบุคคลที่ไม่จำเป็นต้องการเปิดเผยให้สาธารณชนทราบ” ในวรรคหนึ่งที่แก้ไขเพิ่มเติม จะเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินตามที่บัญญัติในร่างมาตรานี้หรือไม่

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “เพื่อประโยชน์ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน บัญชีแสดงทรัพย์สินให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เปิดเผยข้อมูลโดยสรุปเกี่ยวกับจำนวนทรัพย์สินและหนี้สินแสดงต่อสภรที่ตนตั้งของทรัพย์สิน ของผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๙๔ (๑) เฉพาะนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ให้เปิดเผยและมาตรา ๙๔ (๒) (๓) และ (๔) รวมทั้งของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของบุคคลดังกล่าว ให้สาธารณชนทราบโดยเร็ว แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีดังกล่าว ข้อมูลโดยสรุปดังกล่าวต้องไม่ระบุถึงรายละเอียดทางทะเบียนของทรัพย์สินหรือข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่จำเป็นหรือที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อเจ้าของข้อมูลได้”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๙๖ เป็นดังนี้

“มาตรา ๙๖ เพื่อประโยชน์ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน บัญชีแสดงรายการให้คณะกรรมการ ป.ป.ช.เปิดเผยข้อมูลโดยสรุปเกี่ยวกับจำนวนทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ที่ตั้งของทรัพย์สิน ของผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๙๔ (๑) เฉพาะนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ให้เปิดเผยและมาตรา ๙๔ (๒) (๓) และ (๔) รวมทั้ง ของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของบุคคลดังกล่าว ให้สาธารณชนทราบโดยเร็ว แต่ต้องไม่เกิน สามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีดังกล่าว ข้อมูลโดยสรุปดังกล่าวต้องไม่ระบุถึงรายละเอียด ทางทะเบียนของทรัพย์สินหรือข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่จำเป็นหรือที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อเจ้าของข้อมูลได้ การเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลดังกล่าวควรคำนึง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช./ ท.ท.ท. โดยคำนึงถึงสิทธิในเสรีภาพข้อมูลส่วนบุคคลด้วย การเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินให้ทราบโดยสรุปเพื่อให้รู้ถึงที่มาของทรัพย์สินของ ทรัพย์สิน ที่ตั้งของทรัพย์สิน หรือหนี้สินนั้น โดยต้องไม่ระบุถึงรายละเอียดทางทะเบียนของทรัพย์สิน หรือข้อมูลอื่นของบุคคลที่ไม่ควรเปิดเผยให้สาธารณชนทราบ”

จากนั้น นายจิตติพันธ์ เชื้อบุญชัย กรรมการ ในฐานะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. รายงานความคืบหน้าการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดินของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. สถานิติบัญญัติแห่งชาติ ว่าที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญได้พิจารณาร่างมาตรา ๕๒ ที่มีสาระสำคัญในเรื่องการให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินได้รับเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง ค่ารับรองเหมาจ่าย และประโยชน์ตอบแทนอื่นเช่นเดียวกับ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และอาจได้รับสวัสดิการหรือการสงเคราะห์อื่นตามร่างมาตรา ๕๙ (๗) เช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่และบุคลากรอื่นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ซึ่งในประเด็นนี้ นายพิศิษฐ์ สิวลาภิโรภาส ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ในฐานะกรรมการวิสามัญ เสนอให้ตัดบทบัญญัติที่กำหนดให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินได้รับสวัสดิการหรือการสงเคราะห์อื่นตามร่างมาตรา ๕๙ (๗) เช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่และบุคลากรอื่นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินออก

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. กล่าวว่า การพิจารณาเกี่ยวกับ สิทธิประโยชน์ของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน คณะกรรมการวิสามัญควรพิจารณาถึงหลักการที่จะบัญญัติกฎหมายเพื่อใช้บังคับกับผู้ดำรงตำแหน่ง ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินในอนาคตเป็นสำคัญ มิใช่พิจารณาจากความเหมาะสมหรือความต้องการของ ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินในปัจจุบัน เนื่องจากหลักการที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้ บัญญัติในร่างมาตรา ๕๒ จะเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและเจ้าหน้าที่ของ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินในการตรวจสอบการตรวจเงินแผ่นดินให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งใน ประเด็นนี้คณะกรรมการวิสามัญรอการพิจารณา

ส่วนบทบัญญัติในหมวด ๕ กองทุนเพื่อการพัฒนาการตรวจเงินแผ่นดิน นายปิยพันธ์ นิมมานเหมินท์ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ในฐานะกรรมการวิสามัญ เสนอให้ตัดบทบัญญัติในหมวด ๕ กองทุนเพื่อการพัฒนา

พัฒนาการตรวจเงินแผ่นดิน ตั้งแต่ร่างมาตรา ๗๗ ถึงร่างมาตรา ๘๓ ออกทั้งหมด ส่วนนายพิศิษฐ์ ลีลาวชิโรภาส ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ในฐานะกรรมการวิสามัญ เห็นว่าควรคงไว้ตามร่างที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เนื่องจากเป็นบทบัญญัติที่มีความชัดเจนว่าเงินรายได้ที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้รับจากค่าสอบบัญชีจากหน่วยรับตรวจและค่าธรรมเนียมต่างๆ ในการปฏิบัติงานให้ถือเป็นรายได้ของกองทุนเพื่อการพัฒนาการตรวจเงินแผ่นดิน รวมทั้งมีการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินกองทุนเพื่อการพัฒนาการตรวจเงินแผ่นดิน โดยมีเงินกองทุนมาเป็นตัวช่วยสนับสนุน ในการปฏิบัติการกิจของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเพื่อให้การปฏิบัติงานของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แต่ประเด็นนี้นายปิยพันธุ์ นิมนานเหมินท์ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ในฐานะกรรมการวิสามัญ ไม่เห็นด้วยเนื่องจากในทางปฏิบัติสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินสามารถดำเนินการจัดตั้งกองทุนตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนหมุนเวียนได้อยู่แล้ว จึงได้ชี้แจงไปว่ากฎหมายว่าด้วยกองทุนหมุนเวียนมิได้กำหนดให้ส่วนราชการสามารถตั้งกองทุน แต่ในกฎหมายว่าด้วยกองทุนหมุนเวียน กำหนดประเภทของกองทุนหมุนเวียนว่ามีกี่ประเภท ส่วนการบริหารจัดการ การกำกับดูแลกองทุน แต่ละประเภท กระทรวงการคลังจะมีมาตรฐานในการบริหารจัดการไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งในประเด็นนี้ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญรอการพิจารณา

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันอังคาร ที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๗.๓๕ นาฬิกา

นายเผ่าพันธุ์ นवलสง
 นิติกรชำนาญการ
 นายณฤพนธ์ ฐลีจันทร์
 นิติกรปฏิบัติการ
 นายรัฐภูมิ คำศรี
 นิติกรชำนาญการพิเศษ
 ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช
 ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง
 สำนักกรรมการ ๒
 ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์